

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд

„Образователните медии – модел и модерна визия на
институционалния PR”

Докторант: Мария Любенова Петревска

Дисертацията е структурирана в четири глави и е в обем от 158 страници. На шест страници са дадени библиографията и приложенията. Докторантката се позовава на голям обем от литература, но не винаги е цитирала правилно. На места е дадено в скоби само името на цитирания автор, без да са поставени кавичките, често не е посочено произведението или номерата на страниците. За съжаление небрежното боравене с литературата е често срещано сред младите автори. Това е един от отрицателните ефекти на четенето в интернет, където библиографската коректност не е на особена почит.

Още в увода на предлагания труд докторантката заявява намерението си да създаде модел на един иновационен образователен медиен канал и модел на медиен център, които да променят коренно сега съществуващите институционални сайтове.

Идеята има приложен характер и нейното реализиране би имало голям принос за по-нататъшното демократизиране на обществото ни, като усъвършенства комуникацията между институциите и гражданите.

„Амбицията – пише дисертантката - е тази нова медийна единица да се превърне в **ИНТЕРАКТИВЕН ЕЛЕКТРОНЕН МЕДИЕН КАНАЛ ОТВЪД ТРАДИЦИОННИТЕ ОБЩЕСТВЕНИ И ТЪРГОВСКИ МЕДИИ** - канал, който да има информационно-образователна насоченост.

Разглеждането на институционалния сайт като образователна медия налага един иновативен подход и експлицира няколко важни акцента, свързани с факта, че институционалният сайт трябва **не само** да дава информация, но също да стимулира критичното отношение на публиките към ставащото в институциите, да активизира мисленето на хората, да стимулира търсенето от страна на социалните субекти на нови знания и информация.” (стр. 8)

Дисертантката е успяла да изгради модела и да докаже, както неговата необходимост, така и неговата значимост, което несъмнено е големият принос на предлагания труд.

Съдържанието на дисертацията се разгръща на три равнища. Условно мога да нарека едното равнище справочно, другото – изследователско и третото проектно.

В първа, втора, трета и дори в четвърта глава ни се предлага много информация за развитието на медиите, за теориите в областта на масовите

комуникации, както и за правното регулиране на медиите в различни европейски страни.

Предлага ни се информация за редица известни социолози, допринесли за развитието на теорията за комуникациите. Започва се от Аристотел, за да се мина през Габриел Тард, Курт Левин, Пол Лазарсфелд, Харолд Ласуел, Маршал Маклуен и по-новите Бернард Барелсън и Мануел Кастелс.

След това получаваме информация за историческото развитие на медиите като се започне от първите вестници в Китайската и Римска империи, след това за печатните вестници от епохата на Просвещението, след това за появата на телеграфа, телефона, радиото, телевизията и накрая за интернет.

После се информираме за видовете комуникации (където необяснимо защо са разменени местата на комуникатора и реципиента) и за някои от най-известните модели на комуникационния процес – на Клод Шенън и Уорън Уивър.

Цялата тази информация е поднесена сбито, кратко, така както се публикува справочната информация в интернет.

По същия начин е поднесена и информацията за комуникационните теории: теорията на Харолд Ласуел и У. Липман, мрежовата теория на М. Кастелс, теорията за медийните ефекти върху общественото мнение – теорията за „Спирала на мълчанието”, теория за информационния поток и

дифузията на иновациите, теорията за ограничения ефект на медиите, хипотезата за култивацията, формулирана от Джордж Гербнер, теорията за символния интеракционизъм и теорията за мрежовото общество и държавата на М. Кастелс.

Цялото това равнище, което условно нарекох справочно, има характер на кратък учебник, който да даде основни познания в сферата на комуникациите и в областта на теориите за комуникационния процес. Можем само да се досещаме, че информацията, особено за теориите, има някакво отношение към проектирането на един нов медиен канал. Въпреки че на места са направени опити да се покаже кои положения от теориите имат значение за разбиране на спецификата на предлаганата нова медия, като цяло докторантката не успява да обоснове връзката между изброените теории и идеята ѝ за нова медия.

Справочното равнище остава настрана от темата и от проектните цели на докторантката.

По-адекватна на темата е главата, разглеждаща медийните политики и регулатори, тъй като е ясно, че успешното проектиране на нов медиен канал изисква то да е съобразено със съществуващото законодателство и регулации. Направеното сравнение между няколко европейски страни и България в областта на медийното законодателство е позволило на докторантката да очертае мястото на страната ни в развитието на медиите

и в постигането на демократично и ефективно регулиране на тази важна страна от съвременния ни живот.

Докторантката правилно набляга на важността от ефективно регулиране на интернет, където бързото развитие на технологиите постоянно ражда нови форми за изява и се създава постоянно напрежение между медийната практика и опитите за законодателно регулиране и саморегулиране.

Тя правилно е разкрила напрежението, което се създава от стремежа на властите в една или друга степен да ограничават свободата на медиите и от демократичния заряд на интернет като медия, която постоянно отправя предизвикателства към всеки опит за централизиран контрол. Пример в това отношение са новите граждански медии като Facebook, Twitter, блогове и др. Те изпълняват изключително сложни функции и съчетават в себе си доскоро смятани за несъвместими неща. Както правилно посочва докторантката: „те действат едновременно като комуникационен посредник, проводник на реклами, културна индустрия, средство за манипулация на обществото, информационна система.” (стр.68)

Независимо от многото функции, с които са натоварени новите граждански медии, те са и перфектен инструмент за разширяване и интензифициране на демократичните процеси и те най-пълно могат да отговорят на изискванията на едно демократично общество за свобода на

изразяване, за равноправен диалог между властта и гражданското общество, за премахване на цензурата, за свободен достъп до информация.

В нашата страна, както и в другите източноевропейски страни все още действат рецидиви на тоталитарните традиции, властите все още се опитват да контролират медиите и да ограничават свободата им с политически и икономически натиск и с недемократични правни регулации.

В последните години, благодарение на благотворното влияние на Европейската общност и на европейското законодателство, българските власти са принудени да въвеждат правни норми, разширяващи свободите на гражданите по отношение на достъпа до информация и контрола над работата на институциите.

Против демократизацията на медиите, освен незаинтересоваността на властите и стремежа им да съхраняват информационните бариери пред гражданското общество, действа и липсата на опит и знания в създаването на ефективни медийни инструменти, липсата на добре подготвени PR.

Точно в тази насока са насочени усилията на докторантката. Второто равнище на работата е изследователското. Докторантката се позовава на данните от одита на програмата „Достъп до информация”, която оценява откритостта на органите на власт в България, но не се задоволява с тези данни, а използва като методи контент анализа, стандартизираното и дълбоченно интервюта и експертната оценка и успява да разкрие, както

слабостите на сега съществуващите медийни практики, така и необходимостта от тяхното усъвършенстване.

Тя подлага на контент анализ институционалните сайтове, които в новата медийна среда, създадена от интернет, са призвани да бъдат социални регулатори, не изпълняват ефективно тези свои функции.

Познавайки отлично изискванията за комуникиране в интернет чрез модела на обърната пирамида и използването на хипертекстуалност, мултимедийност и интерактивност, тя е направила една точна и аргументирана критика на сегашното функциониране на институционалните сайтове у нас.

Тази част от дисертацията, ако не е публикувана, заслужава да бъде публикувана и да стане достояние на широката общественост.

Докторантката е използвала и стандартизираното интервю, за да проучи мненията на PR-експерти, ангажирани с институционална журналистика и работещи в сферите на изпълнителната и законодателна власти.

Докторантката малко наивно заявява: „Тезата, която искаме да изведем посредством метода стандартизирано интервю с 19 PR-експерти, ангажирани с институционална журналистика, е за нуждата от изработването на нов, динамичен и работещ модел на институционален PR, еднакъв за всички институции - като модул с равнозначни възможности за информиране, разясняване, образование на обществеността

и медиите, относно административната материя на държавната администрация.” (123 стр.)

Целта на едно изследване е да проучи действителното състояние на нещата, в случая мненията и възгледите на въпросните специалисти, но не и да обоснове една теза, която се защитава от изследователя. В случая резултатът от изследването се предпоставя преди самото изследване да е проведено.

Иначе въпросите и в стандартизираното дълбочинно интервю, и при експертната оценка са подбрани добре, специалистите са отговаряли изчерпателно и техните отговори могат да се използват като аргументи в защита на идеята за нова медия, но самата идея трябва да се разработи от нейната авторка.

Докторантката е направила това много добре в проектното равнище на своята работа, като е описала структурата, видовете съдържания и начина на функциониране на един нов медиен център и медиен коридор. Тя изчерпателно е посочила предимствата на новата медия.

Остава да се надяваме, че институциите ще възприемат иновацията, тя ще стане реалност и ще оправдае убедеността на авторката, че: „Новата структурна медийна единица – институционална обществена интернет медия – Медиен център и коридор, е първооснова и дигиталната адженда на новия обществен дневен ред. Налагането ѝ е неизбежно и е продиктувано от новия начин на живот, и новите ценности на хората.

Структурирането ѝ като институционална медия ще промени не само медийното статукво, познато ни до момента, а и ще реши важни проблеми.”(стр. 157)

Именно проектното равнище на дисертацията, където е изграден моделът на новата медия, е големият принос на докторантката, което ми дава основание да препоръчам на уважаемата комисия да ѝ присъди званието доктор.

29.05.2014 г.

Рцензент:

/доцент Иван Евтимов/